

De Kaderrichtlijn in de Vechtstreek

— Olav Lammers

'Als Peter Timofeef de boodschap van de Europese Kaderrichtlijn Water in zijn dertigseconden tv-spotje weet over te brengen, is hij echt een genie. Toch viel het mij vandaag op hoe goed de mensen hier al op de hoogte zijn van wat de kaderrichtlijn allemaal te weeg kan gaan brengen.'

— Aldus een optimistisch gestemd statenlid bij het verlaten van het Spiegelhuis te Nederhorst den Berg. Zijn jas is nog doorweekt door de overvloedige regen die nou net die dag moest vallen.

— De Europese Kaderrichtlijn Water (EKW) stond op 7 mei jongstleden centraal tijdens een werkbezoek aan de Vechtstreek. Op uitnodiging van de Noordhollandse gedeputeerde Patrick Poelmann gingen collega-portefeuillehouders water van de provincies Utrecht en Gelderland (Zuid-Holland was verhinderd), statenleden, bestuurders van waterschappen en vertegenwoordigers van enkele belangengroepen nabij Weesp aan boord van salonboot 'De Lelie'. Tijdens de daarop volgende vaartocht over de Vecht werd door sprekers van Staatsbosbeheer, de Vechtplassencommissie, LTO en Waterleidingbedrijf Amsterdam uitgelegd wat de EKW gaat betekenen voor de ecologie, waterkwaliteit, landbouw en drinkwatervoorziening in het betreffende gebied, dat deel uitmaakt van

— De kaderrichtlijn beperkt zich ook niet alleen tot waterbeheer, maar raakt vele maatschappelijke belangen en ontwikkelingen. Daardoor bestaan inmiddels veel misverstanden. Hoewel de invloed van de EKW ver gaat, kwam de ministerraad twee weken voor de boottocht met een notitie waarin staat beschreven hoe de kaderrichtlijn op een pragmatische en haalbare manier in ons land kan worden ingevoerd.

Daarbij werd opgemerkt dat door de geografische ligging als 'afvoerputje van Europa' het voor Nederland bijna onmogelijk is aan de hoogste standaarden op het gebied van waterkwaliteit te voldoen. Uitgangspunt voor het kabinet is dat ons land de minimum vereisten van de Europese richtlijnen nakomt en daarbij zoveel mogelijk aansluiting zoekt bij het bestaande Nederlandse beleid.

— Toch zal uitvoering van de kaderrichtlijn een zware klus zijn en grote gevolgen hebben voor overheden en bedrijfsleven. Zo krijgen gemeenten te maken met stijgende kosten voor het rioleringsbeheer en waterschappen met extra eisen aan waterzuivering. Bedrijven zullen te maken krijgen met extra milieueisen en de landbouw met een zwaarder mestbeleid en nitraatrichtlijn.

— Reeds in 2015 moet de vereiste kwaliteitsverbetering zijn bereikt. Daarvoor dient op stroomgebiedniveau een plan te worden

— Tijdens de boottocht werd uitvoerig stilgestaan bij projecten als het watergebiedsplan Noordelijke Vechtplassen met zijn snel dalende (inklinkend veen) landbouwgebieden waar een meer flexibel peilbeheer moet worden ingevoerd. Een melkveehouder uit het gebied, die sprak namens de LTO, vroeg aandacht voor de specifieke problemen die agrariërs in veenweidegebieden ondervinden. De man bleek goed op de hoogte en toonde ook veel begrip voor de te treffen maatregelen. Agrarisch natuurbeheer is volgens hem naadloos inpasbaar voor hem en zijn collega's. Echter de plannen voor het opzetten van het waterpeil, wekken nogal wat verontrusting onder de boeren. Hij verwees naar het Alterra/onderzoek naar de gevolgen van de EKW voor de landbouw dat in opdracht van LNV is uitgevoerd. Daaruit blijkt dat per bedrijf een paar duizend euro aan inkomstenderving kan optreden. Hij pleitte voor drainering van de veengrond waarmee de holle en bolle grondwaterspiegel kan worden beïnvloed. Ten aanzien van het mestbeleid hoopte hij dat de overheid 'verstandig en realistisch' te werk zou gaan.

— Ook het project Loosdrechtse plassen kwam aan bod. Daar worden de ecologische omstandigheden verbeterd, ondermeer door een groot baggerproject en de aanleg van diepe sliwbangers onder water. Daarvoor moesten lastige keuzes worden gemaakt en het succes is vooral afhankelijk

Reeds in 2015 moet de vereiste kwaliteitsverbetering zijn bereikt

het stroomgebied Rijn-West. Ook werd een bezoek gebracht aan de Horstermeerpolder om met een bewonersvertegenwoordiging van gedachten te wisselen over de grootse plannen die voor deze polder op stapel staan ten aanzien van waterberging en ruimtelijke ordening.

— Zoals bekend heeft de Europese gemeenschap in december 2000 de Kaderrichtlijn Water vastgesteld. De kaderrichtlijn moet ertoe leiden dat de kwaliteit van oppervlakte- en grondwater in de lidstaten voor de toekomst wordt gewaarborgd en verbeterd. Er is al veel over te doen geweest, niet alleen vanwege de omvang en enorme complexiteit van de regelgeving (zelfs direct- betrokkenen vinden er na herlezing telkens weer nieuwe dingen in). Ook is beroering ontstaan, vooral onder de agrariërs, omdat de streefbeeldens dermate hoog worden gesteld, dat voortboeren bijna onmogelijk lijkt te worden.

opgesteld (2009) en gecoördineerde acties worden ondernomen die tot het bereiken van de doelstellingen leiden. Wat Nederland betreft gaat het om vier stroomgebieden (Eems, Rijn, Schelde en Maas). Om praktische redenen zijn binnen Nederland zeven deelstroomgebieden onderscheiden (waaronder Rijn-West) waarbinnen alle waterbeheerders (met name Rijkswaterstaat, provincies en waterschappen) nauw samenwerken in zogenaamde Regionale Overleggen. Dat heeft nu al geleid tot een grote impuls voor het waterbeheer.

— Zo ook in de Vechtstreek, waar het waterbeheer al langer op duurzame wijze wordt uitgevoerd. Tal van projecten staan hier op stapel of zijn reeds in uitvoering en hebben met elkaar gemeen dat de participatie van burgers en belangengroepen groot is en de te treffen maatregelen al veel weg hebben van wat met de EKW wordt beoogd.

van de goede samenwerking met alle betrokkenen. Voorts kwam het Herstelplan Naardermeer aan de orde waar een aanzienlijk pakket aan maatregelen wordt uitgevoerd. Veel flora en fauna is hier hersteld omdat het water aanmerkelijk schoner is geworden. Het Naardermeer gaat daardoor waarschijnlijk als een soort referentie gelden voor 'natuurlijk water'.

— Het Waterleidingbedrijf Amsterdam onttrekt 1/3 van haar drinkwater uit de in het gebied gelegen Bethunepolder, waar veel schoon kwelwater naar boven komt, maar met als gevolg dat omringende (natuur)gebieden verdrogen. Plannen om daarom deze polder onder water te zetten, stuiten op grote weerstand bij Amsterdam omdat dat een negatief effect zal hebben op de kwaliteit van het water.

— Kortom, het doel van het werkbezoek, namelijk de aanwezigen te laten 'proeven'

van enkele regionale vraagstukken in Laag Nederland om daarmee een basis te bieden voor een heldere discussie over de EKW in Rijn-West, kwam die dag goed tot zijn recht.

— Na afloop werd in het Spieghelhuys te Nederhorst den Berg nog fors na gediscussieerd. Opvallend daarbij was dat veel aanwezigen alle zaken rond de EKW nog erg vaag vonden. In het verlengde daarvan gold ook de kritiek van het Waterleidingbedrijf Amsterdam en ook de LTO, dat zij niet mochten deelnemen in het regionaal overleg. Zij vinden dat deelname in de klankbordgroepen afbreuk doet aan het EKW-beginsel dat de plannen zoveel mogelijk moeten worden opgesteld in samenspraak met alle betrokkenen. Zij

willen vanuit het maatschappelijk belang dat zij dienen en de kennis waarover zij beschikken, rechtstreeks mee kunnen denken en sturen binnen het regionaal overleg.

— Die wens werd door de gedeputeerden afgewezen omdat, mede gezien het grote aantal betrokkenen, een te groot orgaan onwerkbaar zou worden. Wel werd onderkend dat de belangenorganisaties er eerder bij betrokken hadden moeten worden. 'Laten wij dat nu spoorwegs doen en nadenken hoe wij uw belangen zo goed mogelijk binnen het regionaal overleg kunnen inbrengen. Deze dag was juist bedoeld om zoveel mogelijk kennis en informatie met elkaar uit te wisselen. Er worden nog geen besluiten genomen.

Dat gebeurt pas in een latere fase die wordt voorafgegaan door diverse formele inspraakrondes. Bovendien zijn wij er op uit een balans van alle belangen te maken. Dat is op zich al een tour de force, maar wij zoeken naar een zo'n groot mogelijk draagvlak.'

Wij zijn er op uit een balans van alle belangen te maken

— Frodo Bootsman

— Verkiezingen

— In Friesland en in Limburg hebben de waterschappen deze maand verkiezingen gehouden. De opkomstpercentages lagen zowel bij het Wetterskip Fryslân als bij de Limburgse waterschappen Roer en Overmaas en Peel en Maasvallei, hoger dan bij de vorige verkiezingen, dankzij de extra publiciteit die aan de verkiezingen is gegeven (Agrarisch Dagblad, 18-5, Limburgs Dagblad, 26-5). Bij Waterschap Peel en Maasvallei heeft de verontwaardiging van de bevolking over de tarievenstijging van 10 tot 15 procent waarschijnlijk ook een rol gespeeld (De Gelderlander, 11-5). De Limburgse waterschappen melden bovendien een grote verkiezingswinst voor vrouwen, vooral dankzij de vrouwenbeweging ZijActief, die besloot zelf met kandidaten te komen. In het Waterschap Peel en Maasvallei werd de topdrie van stemmentrekkers geheel door vrouwen ingenomen.

— Op 12 mei werd het startsein gegeven voor een gezamenlijke verkiezingscampagne van zeven waterschappen in noordoost Nederland. Van 1 tot en met 12 november 2004 houden de waterschappen Groot Salland, Hunze en Aa's, Noorderzijlvest, Reest en Wieden, Regge en Dinkel, Velt en Vecht en Zuiderzeeland verkiezingen. De blikvanger van de verkiezingscampagne is een luchtballon. De overkoepelende slogan is: "Het waterschap, u vaart er wel bij!" (De Nop, 11-5, De Stentor, 14-5).

— Waterschap Rivierenland, dat op 1 januari wordt uitgebreid met het Hoogheemraadschap Alm en Biesbosch en het Hoogheemraadschap van de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden, houdt eind volgend jaar verkiezingen. De verkiezingskosten bedragen een miljoen euro (diverse regionale bladen, 19, 24 en 25-5).

— Milieuhandhaving

— Tijdens de milieuhandhavingsestafette zijn op verschillende plaatsen overtredingen geconstateerd van milieuregels (Agrarisch Dagblad, 13-5, diverse regionale bladen, 13-5 en 14-5). In totaal zijn 2254 mogelijke milieuovertredingen geconstateerd. Op 12 en 13 mei inspecteerden tientallen milieuhandhavers in het eigen gebied op naleving van de milieuregels. De handhavers waren afkomstig van gemeenten, provincies, politie, waterschappen, VROM, Rijkswaterstaat, AID, douane, brandweer en natuurtoezichthouders. De provincies Zuid-Holland en Friesland zullen later dit jaar een estafette organiseren. Meer informatie over de milieuhandhavingsestafette staat op www.infomil.nl.

— Dijkherstel

— De ingezakte dijk langs het Juliana-kanaal bij Stein is hersteld. De herstelwerkzaamheden verliepen voorspoediger dan verwacht, volgens een woordvoerder van Rijkswaterstaat (Cobouw 13-5 en 22-5, Trouw, 18-5, Haagsche Courant, 22-5, Algemeen Dagblad, Volkskrant, 24-5). Rondom Wilnis wordt 10 kilometer veendijk in recordtempo versterkt met 210 duizend kubieke meter zand en klei (Utrechts Nieuwsblad, 11-5, Cobouw, 12-5).

— Waterketenfactuur

— Volgens het Centrum voor Onderzoek naar de Economie van de Lagere Overheden (COELO) wordt het lastig om het rioolrecht te integreren in de waterketenrekening die burgers in de toekomst moeten ontvangen (Staatscourant, 11-5, Waterforum Online, 13-5, Binnenlands Bestuur, 21-5). Volgens onderzoeker prof. C. Sterks "stijgen de kosten (voor riolering - red.) zo sterk dat geen partij die zomaar in een gezamenlijk tarief zal willen opnemen." Een ander bezwaar is dat de tarieven voor

riolering per gemeente behoorlijk kunnen verschillen. In Gelderland onderzoeken provincie, drie waterschappen, vijftien gemeenten en het drinkwaterbedrijf de mogelijkheid om één waterrekening op te stellen. Dat moet in vier jaar een besparing van 16 miljoen euro opleveren (Waterforum Online, 19-5).

— NAP

— Het Normaal Amsterdams Peil verliest zijn vaste grond (Binnenlands Bestuur, 21-5, Telegraaf, 25-5). Door bewegingen in de grond wijken met name sommige ondergrondse peilmerken enkele centimeters af. De adviesdienst Geo-informatie van Rijkswaterstaat bestrijdt dat het NAP onbetrouwbaar is, maar erkent dat groot onderhoud nodig is.

— En verder

— Het Hoogheemraadschap van Delfland gaat de waterbassins bij glastuinbouwbedrijven gebruiken voor tijdelijke opvang van regenwater bij hevige regenval, om wateroverlast in het gebied tegen te gaan (Agrarisch Dagblad, 15-5).

— Volgens boswachters kan wéér een droge zomer de genadeklap zijn voor het blauwgrasland (natte heide) en de zeldzame flora en fauna die daar leven (NRC Handelsblad, 24-5). Algemeen directeur van Natuurmonumenten, Jan Jaap de Graeff, zegt dat het probleem ondanks goede bedoelingen en veel papier door de overheid onvoldoende wordt aangepakt.

— PvdA-europarlementariër Corbey wil een Europese watertoets die inzicht geeft in de consequenties van beleidsplannen voor het waterbeheer (Waterforum Online, 19-5).